

Робоча програма дисципліни «Історія України»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

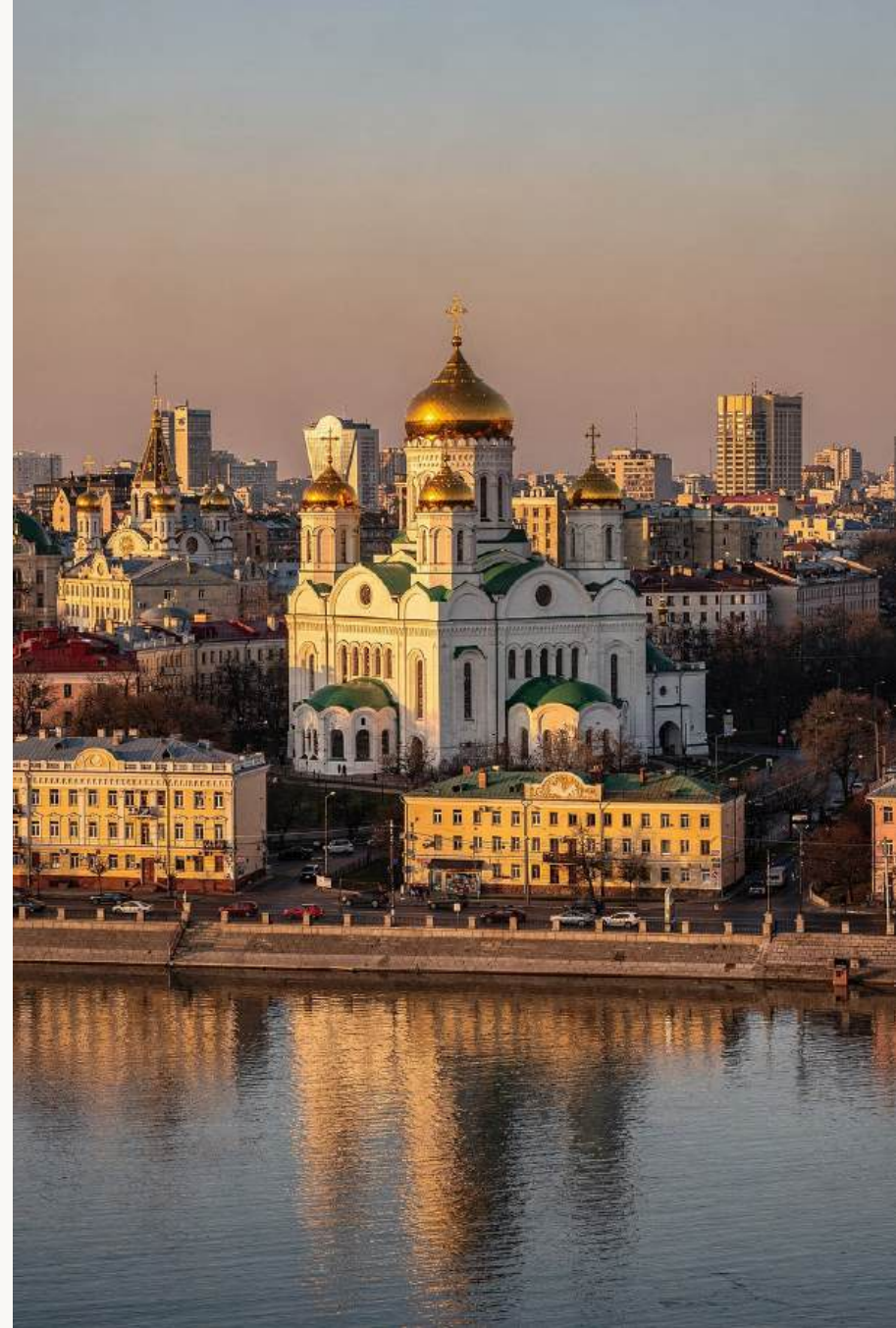
Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Історія України

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Призначення дисципліни

Дисципліна «Історія України» формує у студентів системне розуміння історичного розвитку українського народу, держави та суспільства від найдавніших часів до сьогодення. Курс охоплює ключові події, процеси та явища вітчизняної історії, формує національну свідомість, критичне мислення та здатність аналізувати суспільно-політичні процеси в їх історичному контексті.

Дисципліна є обов'язковою для підготовки бакалаврів зі спеціальності «Комп'ютерна інженерія» та забезпечує формування загальних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання історичної інформації: виявлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння альтернативних інтерпретацій, формування обґрунтованих висновків.

Комунікація

Здатність до усної та письмової комунікації: чітко пояснювати історичні події та явища, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати реферати, есе та аналітичні записки.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, презентацій і дослідницьких проектів.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів, обговорення дискусійних питань вітчизняної історії та спільного пошуку рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та джерельну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння історії України

Розуміння сутності та закономірностей історичного розвитку України, її місця у світовій та європейській цивілізації. Знання ключових подій, постатей і процесів від найдавніших часів до сьогодення, вміння їх аналізувати в контексті епохи.

Аналіз джерел та фактів

Здатність аналізувати історичні джерела, документи та факти: виявляти причинно-наслідкові зв'язки, оцінювати достовірність інформації, порівнювати різні точки зору на дискусійні питання вітчизняної історії.

Державотворення та суспільство

Знання основ українського державотворення, суспільно-політичних рухів, національно-визвольних змагань та формування громадянського суспільства в Україні. Розуміння зв'язку між минулим і сучасними суспільними процесами.

Нормативно-правова база

Орієнтування в нормативно-правовій базі у сфері вивчення та збереження історичної спадщини; використання наукових та інформаційних джерел для формування обґрунтованих висновків і суджень.

Результати навчання

01

Пояснення історичних категорій

Пояснювати сутність ключових понять і явищ: державотворення, національно-визвольний рух, революція, реформа, окупація, суверенітет, ідентичність, геноцид, інтеграція.

03

Аналіз подій та постатей

Аналізувати ключові події та діяльність видатних постатей вітчизняної історії для виявлення їх значення та впливу на подальший розвиток України.

02

Характеристика епох та процесів

Характеризувати основні епохи та суспільно-політичні процеси в історії України, застосовувати методи порівняльного та хронологічного аналізу, визначати тенденції та робити висновки.

04

Робота з джерелами

Орієнтуватися в науковій та джерельній базі з історії України; використовувати наукові та інформаційні ресурси для підготовки обґрунтованих аналітичних матеріалів.

Давня та середньовічна Україна

1

Тема 1.1

Найдавніші часи та слов'янські племена на теренах України

2

Тема 1.2

Київська Русь: утворення, розквіт та занепад держави

3

Тема 1.3

Галицько-Волинське князівство та монгольська навала

4

Тема 1.4

Українські землі у складі Литви, Польщі та Речі Посполитої

Найдавніші часи та слов'янські племена

Лекційний матеріал (2 год.)

Лекція 1: Первісне суспільство на теренах України. Трипільська культура: хронологія, ареал поширення, господарство, суспільний устрій. Кімерійці, скіфи, сармати — кочові народи Північного Причорномор'я. Грецькі колонії: Ольвія, Херсонес, Пантікапей.

Слов'янські племена: розселення, суспільний устрій, господарство. Антський союз. Племінні об'єднання на теренах майбутньої України: поляни, деревляни, сіверяни, уличі, тиверці. Передумови утворення держави.

Ключові питання лекції

- Трипільська культура та її значення для розуміння давньої цивілізації
- Кочові народи Північного Причорномор'я та їх взаємодія з осілим населенням
- Грецька колонізація та її вплив на розвиток регіону
- Розселення та суспільний устрій слов'янських племен
- Передумови формування ранньодержавних утворень

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання хронологічної таблиці «Народи та культури на теренах України від найдавніших часів до IX ст.»: заповнення за критеріями (хронологія, ареал, господарство, суспільний устрій).

Завдання 2. Кейс: аналіз значення Трипільської культури для формування ідентичності українського народу. Обговорення дискусійних питань.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання підручника: Гречило А. Б. та ін. «Історія України» — розділ «Найдавніші часи»
- Підготовка реферату: «Трипільська культура: сучасні дослідження та дискусії»
- Складання схеми «Слов'янські племена на теренах України» з картографічним матеріалом

☐ **Очікуваний результат:** студент вміє характеризувати давні культури та народи на теренах України, пояснювати передумови слов'янського розселення.

Київська Русь: утворення, розквіт та занепад

1

Утворення держави

IX ст. — об'єднання племен. Рюриковичі. Олег, Ігор, Ольга — перші князі.

2

Розквіт

Володимир Великий — хрещення Русі 988 р. Ярослав Мудрий — «Руська правда», міжнародний авторитет.

3

Роздробленість

XII–XIII ст. — феодальна роздробленість, міжусобні війни, послаблення центральної влади.

4

Занепад

1240 р. — монгольська навала, знищення Києва. Кінець єдиної держави.

Лекційний матеріал (2 год.)

Утворення Київської Русі: норманська та антинорманська теорії. Перші Рюриковичі. Хрещення Русі 988 р. та його значення. «Руська правда» Ярослава Мудрого. Феодальна роздробленість: причини, наслідки. Монгольська навала 1237–1241 рр. та її вплив на подальший розвиток українських земель.

Практичне заняття (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз «Руської правди» як правового документа; порівняльна характеристика князювань Володимира Великого та Ярослава Мудрого; дискусія «Чи є Київська Русь спільною спадщиною українців, росіян та білорусів?».

СРС: Опрацювання: Яковенко Н. М. «Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України» (2024); підготовка аналітичної записки про значення хрещення Русі для формування української ідентичності.

Галицько–Волинська держава та литовсько–польська доба

Тема 1.3 — Галицько–Волинське князівство (Лекція 3, 2 год.)

Галицько–Волинське князівство як спадкоємець традицій Київської Русі. Данило Галицький: об'єднання земель, боротьба з монголами, коронація 1253 р. Культурний розквіт: архітектура, літописання, міжнародні зв'язки. Занепад князівства та поглинання сусідніми державами.

Практика (2 год.): Аналіз діяльності Данила Галицького; складання карти Галицько–Волинського князівства; кейс «Дипломатія Данила Галицького як модель державного управління».

СРС (7 год.): Опрацювання: Плохій С. «Брама Європи: Історія України» (2024, укр. пер.); підготовка реферату «Галицько–Волинська держава в контексті середньовічної Європи».

Тема 1.4 — Литовсько–польська доба (Лекція 4, 2 год.)

Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського. Кревська унія 1385 р. та Люблінська унія 1569 р. — утворення Речі Посполитої. Становище українського населення: шляхта, козацтво, міщанство, селянство. Берестейська церковна унія 1596 р. та її наслідки. Виникнення козацтва як суспільного явища.

Практика (2 год.): Аналіз умов Люблінської унії та її наслідків для українських земель; дискусія «Берестейська унія: об'єднання чи розкол?».

СРС (7 год.): Опрацювання: Яковенко Н. М. «Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України» (2024); підготовка порівняльної таблиці «Становище українських земель у складі різних держав XIV–XVI ст.».

Козацька доба та національно-визвольні змагання (XVII–XVIII ст.)

Тема 2.1

Запорізька Січ та козацька держава. Гетьманщина: утворення, розквіт, ліквідація.

Тема 2.2

Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького (1648–1657 рр.).

Тема 2.3

Руїна та Гетьманщина у другій половині XVII — XVIII ст. Мазепа та Полтавська битва.

Тема 2.4

Ліквідація Гетьманщини та Запорізької Січі. Українські землі наприкінці XVIII ст.

Запорізька Січ та козацька держава

Лекційний матеріал (2 год.)

Виникнення козацтва: соціальні та економічні передумови.
Запорізька Січ: організація, устрій, демократичні традиції.
Реєстрове козацтво. Козацькі повстання кінця XVI — початку XVII ст. (Косинський, Наливайко, Сагайдачний). Роль козацтва у захисті українських земель від татарських набігів та турецької експансії. Козацька культура, звичаї та правові норми.

Ключові питання

- Соціальний склад та організація козацтва
- Запорізька Січ як прообраз демократичної республіки
- Козацькі повстання та їх значення
- Роль козацтва у формуванні української ідентичності
- Козацька культура та її вплив на українську традицію

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз устрою Запорізької Січі: складання схеми управління, порівняння з сучасними демократичними інститутами.

Завдання 2. Кейс: «Козацькі повстання кінця XVI — початку XVII ст. — причини, перебіг, наслідки». Групова робота та презентація висновків.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Плохій С. «Козаки та релігія» (2024, укр. пер.) — розділ «Запорізька Січ»
- Підготовка реферату: «Демократичні традиції Запорізької Січі та їх значення для сучасної України»
- Складання хронологічної таблиці козацьких повстань XVI–XVII ст.

☐ **Очікуваний результат:** студент вміє характеризувати козацтво як суспільне явище, описувати устрій Запорізької Січі та оцінювати її роль в українській історії.

Національно-визвольна війна 1648–1657 рр.

Лекційний матеріал (2 год.)

Причини та передумови Національно-визвольної війни. Богдан Хмельницький: особистість, стратегія, дипломатія. Утворення Гетьманщини як козацької держави: територія, устрій, органи влади. Переяславська рада 1654 р.: різні інтерпретації та сучасне осмислення. Значення війни для формування української державності.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз Зборівської угоди 1649 р.; дискусія «Переяславська рада: союз, протекторат чи приєднання?»; складання карти Гетьманщини.

СРС: Опрацювання: Смолій В. А., Степанков В. С. «Богдан Хмельницький» (2023); підготовка аналітичної записки «Державотворчий досвід Гетьманщини та його значення для сучасної України».

Руїна, Мазепа та ліквідація козацької держави

Тема 2.3 — Руїна та Гетьманщина (Лекція 7, 2 год.)

Доба Руїни (1657–1687): громадянська війна, поділ Гетьманщини, іноземне втручання. Гетьмани доби Руїни: Виговський, Дорошенко, Самойлович. Іван Мазепа (1687–1709): культурний розквіт, будівництво, меценатство. Союз із Карлом XII та Полтавська битва 1709 р. — поворотний момент в українській історії. Наслідки поразки: обмеження автономії Гетьманщини, знищення Запорізької Січі 1709 р.

Практика (2 год.): Аналіз причин і наслідків Полтавської битви; дискусія «Мазепа: зрадник чи борець за незалежність?»; порівняльна характеристика гетьманів доби Руїни.

СРС (7 год.): Опрацювання: Яковенко Н. М. «Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України» (2024); підготовка есе «Іван Мазепа в українській та світовій культурній пам'яті».

Тема 2.4 — Ліквідація козацької держави (Лекція 8, 2 год.)

Гетьманщина у XVIII ст.: поступове обмеження автономії. Малоросійська колегія. Кирило Розумовський — останній гетьман. Ліквідація Гетьманщини 1764 р. Зруйнування Запорізької Січі 1775 р. Поділи Польщі (1772, 1793, 1795) та входження Правобережної України до складу Російської імперії. Становище українських земель наприкінці XVIII ст.: Лівобережна, Правобережна Україна та Слобожанщина у складі Росії; Галичина та Буковина — у складі Австрії.

Практика (2 год.): Складання карти «Українські землі наприкінці XVIII ст.»; аналіз наслідків ліквідації козацької держави для українського народу.

СРС (7 год.): Підготовка аналітичної записки «Козацька держава: здобутки та уроки для сучасного державотворення».

Україна у XIX — на початку XX ст.: національне відродження та революція

Тема 3.1

Українське національне відродження XIX ст. Кирило-Мефодіївське братство. Тарас Шевченко.

Тема 3.2

Суспільно-політичний рух другої половини XIX — початку XX ст. Українські партії та організації.

Тема 3.3

Українська революція 1917–1921 рр. УНР, Гетьманат, Директорія. Боротьба за незалежність.

Тема 3.4

Встановлення радянської влади в Україні. УСРР та входження до складу СРСР.

Українське національне відродження XIX ст.

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «національне відродження» та його особливості в Україні. Харківська школа романтиків. «Енеїда» Котляревського як перший твір нової української літератури. Кирило-Мефодіївське братство (1845–1847): склад, програма, «Книга буття українського народу». Тарас Шевченко: творчість як національна програма, «Кобзар», заслання. Михайло Грушевський — творець наукової концепції української історії. Громадівський рух. Емський указ 1876 р. та його наслідки для розвитку української культури.

Ключові питання

- Етапи українського національного відродження
- Роль інтелігенції у формуванні національної свідомості
- Кирило-Мефодіївське братство: ідеї та значення
- Тарас Шевченко як символ національного руху
- Репресивна політика Російської та Австрійської імперій щодо українства

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз програмних документів Кирило-Мефодіївського братства: виявлення ключових ідей, порівняння з сучасними цінностями.

Завдання 2. Кейс: «Тарас Шевченко як національний символ — вчора і сьогодні». Групова дискусія.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Грицак Я. «Нарис історії України: формування модерної нації XIX–XX ст.» (2023)
- Підготовка реферату: «Михайло Грушевський і формування наукової концепції української історії»
- Аналіз Емського указу 1876 р. та його наслідків для розвитку української мови і культури

 Очікуваний результат: студент вміє характеризувати етапи національного відродження, оцінювати роль видатних діячів у формуванні національної свідомості.

Суспільно-політичний рух кінця XIX — початку XX ст.

Лекційний матеріал (2 год.)

Розвиток українського руху в підросійській та підавстрійській Україні. Українські партії: Революційна українська партія (РУП, 1900), Українська соціал-демократична робітничка партія, Українська народна партія. Іван Франко та Михайло Павлик — діячі галицького руху. «Молода Україна». Перша російська революція 1905–1907 рр. та її вплив на Україну: скасування заборон на українське слово, діяльність «Просвіт», українські фракції в Державній думі. Перша світова війна та українське питання: Союз визволення України, Легіон Українських Січових Стрільців.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Порівняльна характеристика українських політичних партій початку XX ст. за програмними документами; аналіз діяльності «Просвіт» як осередків національного руху; дискусія «Перша світова війна і українське питання».

СРС: Опрацювання: Грицак Я. «Нарис історії України: формування модерної нації XIX–XX ст.» (2023) — розділ «Суспільно-політичний рух»; підготовка аналітичної записки «Іван Франко — мислитель, письменник, громадський діяч»; складання порівняльної таблиці «Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини: спільне та відмінне».

- ❑ **Очікуваний результат:** студент вміє характеризувати суспільно-політичний рух, аналізувати програми партій та оцінювати вплив зовнішніх чинників на розвиток українського руху.

Українська революція 1917–1921 рр.

Центральна Рада (1917–1918)

Утворення ЦР після Лютневої революції. Чотири Універсали. Проголошення УНР (листопад 1917). Брестський мир. Падіння ЦР.

Гетьманат Скоропадського (1918)

Павло Скоропадський — гетьман за підтримки Німеччини. Консервативний курс. Культурні здобутки. Падіння після виведення німецьких військ.

Директорія УНР (1918–1921)

Симон Петлюра. Акт злуки УНР та ЗУНР (22 січня 1919). Боротьба на кілька фронтів. Поразка та еміграція уряду.

Лекційний матеріал (2 год.)

Лютнева та Жовтнева революції 1917 р. та їх вплив на Україну. Центральна Рада: склад, діяльність, Чотири Універсали. Проголошення УНР та ЗУНР. Акт злуки 22 січня 1919 р. Причини поразки Української революції: внутрішні суперечності, зовнішня агресія, соціальна база. Значення революції для формування державницької традиції.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз Чотирьох Універсалів ЦР; дискусія «Причини поразки Української революції: чи можна було перемогти?»; складання карти «Україна в 1917–1921 рр.».

СРС: Опрацювання: Верстюк В. Ф. «Українська революція 1917–1921 рр.: нові підходи та інтерпретації» (2023); підготовка реферату «Акт злуки УНР і ЗУНР: значення та символіка для сучасної України».

Радянська Україна: УСРР та входження до СРСР

Лекційний матеріал (2 год.)

Встановлення радянської влади в Україні: більшовицька агресія, боротьба з УНР. Утворення УСРР. Входження до складу СРСР (1922). Політика «українізації» (коренізації) 1920-х рр.: здобутки та обмеження. Голодомор 1932–1933 рр.: причини, масштаби, наслідки, визнання геноцидом. Репресії 1930-х рр.: «Розстріляне відродження», знищення інтелігенції, духовенства, партійних кадрів. Конституція УРСР 1937 р. Пакт Молотова-Ріббентропа та возз'єднання українських земель.

Ключові питання

- Механізм встановлення радянської влади в Україні
- Політика «українізації»: зміст та причини згорання
- Голодомор 1932–1933 рр. як геноцид українського народу
- Сталінські репресії та «Розстріляне відродження»
- Возз'єднання українських земель у 1939–1940 рр.

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз документів про Голодомор 1932–1933 рр.: свідчення очевидців, статистичні дані, міжнародне визнання геноциду.

Завдання 2. Кейс: «Розстріляне відродження» — аналіз долі українських митців, письменників та вчених у 1930-х рр.

Завдання 3. Дискусія: «Голодомор як інструмент знищення українського народу: аргументи та контраргументи».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Апостолов О. «Голодомор 1932–1933: нові документи та свідчення» (2023)
- Підготовка аналітичної записки «Голодомор у міжнародному праві: шлях до визнання геноцидом»
- Складання таблиці «Репресії 1930-х рр. в Україні: масштаби та наслідки»

☐ **Очікуваний результат:** студент вміє аналізувати радянську політику щодо України, характеризувати Голодомор як геноцид та оцінювати наслідки репресій для українського суспільства.

Україна у Другій світовій війні та в повоєнний час

Тема 4.1

Україна у Другій світовій війні (1939–1945). Окупація, рух опору, ОУН-УПА, визволення.

Тема 4.2

Повоєнна відбудова та суспільно-політичне життя УРСР у 1945–1991 рр.

Тема 4.3

Незалежна Україна (1991–2013): державотворення, реформи, суспільні трансформації.

Тема 4.4

Сучасна Україна (2014 — сьогодні): Революція Гідності, анексія Криму, повномасштабна агресія Росії.

Україна у Другій світовій війні (1939–1945)

Лекційний матеріал (2 год.)

Початок Другої світової війни та Україна. Пакт Молотова-Ріббентропа та його наслідки. Радянсько-фінська війна. Приєднання Західної України (1939), Буковини та Бессарабії (1940). Початок нацистської окупації (1941). Трагедія Бабиного Яру. Окупаційний режим: Рейхскомісаріат Україна. Рух опору: радянські партизани та ОУН-УПА. Дискусія про ОУН-УПА в сучасній українській та міжнародній науці. Визволення України (1943–1944). Внесок України у перемогу над нацизмом: людські та матеріальні втрати.

Ключові питання

- Нацистський окупаційний режим та Голокост в Україні
- ОУН-УПА: діяльність, оцінки, дискусії
- Внесок України у перемогу над нацизмом
- Людські та матеріальні втрати України у війні

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз документів про Бабин Яр та Голокост в Україні: масштаби, виконавці, свідки.

Завдання 2. Дискусія: «ОУН-УПА в Другій світовій війні: різні оцінки та інтерпретації». Аргументація позиції на основі джерел.

Завдання 3. Складання карти «Визволення України 1943–1944 рр.».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Плохій С. «Брама Європи: Історія України» (2024) — розділ «Друга світова війна»
- Підготовка реферату «Бабин Яр: трагедія, пам'ять, меморіалізація»
- Аналіз людських та матеріальних втрат України у Другій світовій війні за статистичними даними

 Очікуваний результат: студент вміє аналізувати події Другої світової війни на теренах України, оцінювати діяльність різних сил опору та визначати внесок України у перемогу.

Повоєнна УРСР та «відлига» (1945–1991)

Лекційний матеріал (2 год.)

Повоєнна відбудова УРСР: масштаби руйнувань, відновлення промисловості та сільського господарства. Депортації народів. «Відлига» Хрущова: десталінізація, реабілітації, культурне пожвавлення. «Шістдесятники» — покоління культурного опору. Дисидентський рух 1960–1980-х рр.: В. Стус, В. Чорновіл, Л. Лук'яненко. Чорнобильська катастрофа 1986 р. та її вплив на суспільну свідомість. «Перебудова» Горбачова та її наслідки для України. Рух за незалежність: Народний Рух України (Рух), Декларація про державний суверенітет 1990 р.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз творчості «шістдесятників» як форми культурного опору; кейс «Чорнобильська катастрофа і суспільна свідомість»; дискусія «Дисидентський рух — передвісник незалежності».

СРС: Опрацювання: Касьянов Г. В. «Україна 1991–2021: нариси новітньої історії» (2022) — розділ «Передумови незалежності»; підготовка аналітичної записки «Народний Рух України: роль у здобутті незалежності»; складання хронологічної таблиці «Шлях до незалежності 1985–1991 рр.».

- ❏ **Очікуваний результат:** студент вміє характеризувати суспільно-політичне життя УРСР, аналізувати дисидентський рух та оцінювати передумови здобуття незалежності.

Незалежна Україна (1991–2013)

Лекційний матеріал (2 год.)

Проголошення незалежності 24 серпня 1991 р. Референдум 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР та утворення СНД. Конституція України 1996 р. Будапештський меморандум 1994 р. — відмова від ядерної зброї. Економічні реформи 1990-х рр.: приватизація, гіперінфляція, становлення ринкової економіки. Помаранчева революція 2004 р. Курс на євроінтеграцію та НАТО. Внутрішньополітичні кризи.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз Конституції України 1996 р.; дискусія «Будапештський меморандум: уроки для сучасної безпекової політики»; кейс «Помаранчева революція: причини, перебіг, наслідки».

СРС: Опрацювання: Касьянов Г. В. «Україна 1991–2021: нариси новітньої історії» (2022); підготовка аналітичної записки «Економічні реформи 1990-х рр. в Україні: здобутки та прорахунки»; аналіз Будапештського меморандуму та його значення для сучасної безпекової ситуації.

Сучасна Україна: від Революції Гідності до повномасштабної агресії

Лекційний матеріал (2 год.)

Революція Гідності (Євромайдан) 2013–2014 рр.: причини, перебіг, Небесна Сотня, результати. Анексія Криму Росією (2014) — порушення міжнародного права. Початок збройного конфлікту на Донбасі (2014). Мінські угоди та їх реалізація. Реформи 2014–2021 рр.: децентралізація, антикорупційні органи, освітня реформа. Повномасштабне вторгнення Росії 24 лютого 2022 р. Героїчний опір українського народу. Міжнародна підтримка України. Заявка на членство в ЄС та НАТО. Сучасний стан та перспективи.

Ключові питання

- Революція Гідності як вибір цивілізаційного шляху
- Анексія Криму та агресія на Донбасі: міжнародно-правовий вимір
- Повномасштабне вторгнення 2022 р. та його наслідки
- Реформи та євроінтеграційний курс України
- Перспективи членства в ЄС та НАТО

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз подій Революції Гідності: хронологія, учасники, вимоги, результати. Порівняння з Помаранчевою революцією.

Завдання 2. Дискусія: «Повномасштабне вторгнення Росії 2022 р. в контексті тривалої боротьби України за незалежність».

Завдання 3. Підготовка та презентація міні-проекту: «Реформи в Україні 2014–2024 рр.: досягнення та виклики».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Касьянов Г. В. «Україна 1991–2021: нариси новітньої історії» (2022) — розділ «Революція Гідності»
- Підготовка аналітичної записки «Євроінтеграційний курс України: здобутки та виклики»
- Аналіз міжнародно-правових аспектів анексії Криму та агресії Росії

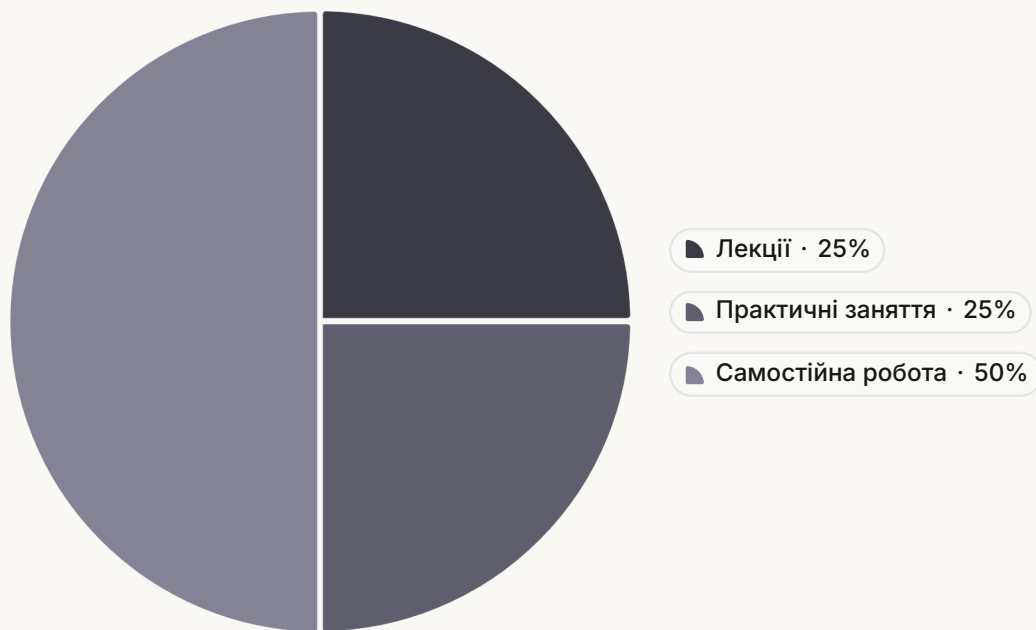
☐ **Очікуваний результат:** студент вміє аналізувати сучасні суспільно-політичні процеси в Україні, оцінювати значення Революції Гідності та повномасштабного вторгнення для майбутнього країни.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Найдавніші часи	2	2	7
	Тема 1.2 — Київська Русь	2	2	7
	Тема 1.3 — Галицько-Волинська держава	2	2	7
	Тема 1.4 — Литовсько-польська доба	2	2	7
Модуль 2	Тема 2.1 — Запорізька Січ	2	2	7
	Тема 2.2 — Визвольна війна 1648–1657	2	2	7
	Тема 2.3 — Руїна та Мазепа	2	2	7
	Тема 2.4 — Ліквідація козацької держави	2	2	7
Модуль 3	Тема 3.1 — Національне відродження XIX ст.	2	2	7
	Тема 3.2 — Суспільно-політичний рух	2	2	7
	Тема 3.3 — Українська революція 1917–1921	2	2	7
	Тема 3.4 — Радянська Україна	2	2	7
Модуль 4	Тема 4.1 — Друга світова війна	2	4	7
	Тема 4.2 — Повоєнна УРСР	2	2	7
	Тема 4.3 — Незалежна Україна 1991–2013	2	2	7
	Тема 4.4 — Сучасна Україна 2014–сьогодні	2	2	7
Разом	16 тем	30	30	60

 Загальний обсяг: 120 годин = 4 кредити ЄКТС. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із вітчизняної та світової практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, аналіз джерел, розгляд кейсів, дискусії та захист міні-проектів. Рівна частка з лекціями підкреслює практичну спрямованість курсу.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами та науковою літературою. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з історії України (Грицак, Яковенко, Плохій, Касьянов та ін.), нормативно-правовими актами, науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (порівняльний аналіз подій, характеристика постатей, аналіз джерел); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань вітчизняної та світової історії.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Інституту національної пам'яті (uinp.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Національної бібліотеки (nbuv.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua). Аналіз наукових статей, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання джерел, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, дати, постаті); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові питання).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз джерел, характеристика подій та постатей).

Оцінюються повнота відповіді, аргументованість та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання.

Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Історія України» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок критичного мислення, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії та громадянського суспільства.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, карт, таблиць і прикладів; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Робота з джерелами

Опрацювання первинних джерел (документів, мемуарів, законодавчих актів); формування навичок критичного аналізу та оцінки достовірності інформації.

Кейс-стаді

Аналіз реальних історичних ситуацій; студенти виявляють проблему, пропонують інтерпретації та обґрунтовують висновки на основі джерел.

Дискусії

Обговорення дискусійних питань вітчизняної історії; розвиток критичного мислення, аргументації та поваги до різних точок зору.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.

Картографічний аналіз

Робота з історичними картами: аналіз змін кордонів, розселення народів, перебігу воєнних дій; формування просторового мислення.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література — Підручники та посібники (2022–2024 рр.)

1. Грицак Я. Й.

Нарис історії України: формування модерної нації XIX–XX ст. — 3-тє вид., оновл. — Київ : Критика, 2023. — 360 с.

2. Касьянов Г. В.

Україна 1991–2021: нариси новітньої історії. — Київ : Наш формат, 2022. — 448 с.

3. Плохій С. М.

Брама Європи: Історія України / пер. з англ. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2024. — 496 с.

4. Яковенко Н. М.

Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. — 4-те вид. — Київ : Критика, 2024. — 584 с.

5. Верстюк В. Ф. та ін.

Українська революція 1917–1921 рр.: нові підходи та інтерпретації : колект. монографія. — Київ : Інститут історії України НАН України, 2023. — 312 с.

6. Апостолов О. В.

Голодомор 1932–1933: нові документи та свідчення. — Київ : Інститут національної пам'яті, 2023. — 280 с.

7. Смолій В. А., Степанков В. С.

Богдан Хмельницький: соціально-політичний портрет. — 3-тє вид. — Київ : Либідь, 2023. — 504 с.

8. Гречило А. Б. та ін.

Історія України: навч. посіб. для студентів ЗВО. — Київ : Академвидав, 2022. — 432 с.

Додаткова література та наукові статті

9. Плохій С. М.

Козаки та релігія / пер. з англ. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2024. — 368 с. *Рекомендується для тем 2.1–2.2 (козацька доба).*

11. Кульчицький С. В.

Голодомор 1932–1933 рр. як геноцид: труднощі усвідомлення. — Київ : Інститут історії України НАН України, 2022. — 184 с. *Рекомендується для теми 3.4.*

10. Єршова О. О., Гончаренко І. М.

Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75–84. *Рекомендується для тем 4.3–4.4.*

12. Турченко Ф. Г., Панченко П. П., Тимченко С. М.

Новітня історія України: підручник для ЗВО. — 5-те вид., перероб. — Київ : Генеза, 2022. — 352 с. *Рекомендується для модулів 3–4.*

Нормативно-правова база

→ Конституція України
Прийнята 28 червня 1996 р.
Основний Закон держави.
zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про освіту» від
05.09.2017 № 2145-VIII
Визначає засади освітньої діяльності
в Україні, у т. ч. вивчення вітчизняної
історії. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про засудження
комуністичного та націонал-
соціалістичного
(нацистського) тоталітарних
режимів» від 09.04.2015 №
317-VIII
zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про Голодомор 1932–1933 років в
Україні» від 28.11.2006 № 376-V
Визнає Голодомор геноцидом українського народу.
zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про увічнення перемоги над нацизмом у
Другій світовій війні 1939–1945 років» від
09.04.2015 № 315-VIII
zakon.rada.gov.ua

Офіційні ресурси та фахові видання

Інститут національної пам'яті

uinp.gov.ua — офіційні матеріали з вітчизняної історії, документи, методичні рекомендації.

Верховна Рада України

zakon.rada.gov.ua — нормативно-правова база, законодавчі акти з питань вітчизняної історії та пам'яті.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського

nbuv.gov.ua — електронні ресурси, наукові статті, монографії з історії України.

Інститут історії України НАН України

history.org.ua — наукові публікації, енциклопедії, дослідницькі матеріали.

Журнал «Український історичний журнал»

uij.org.ua — провідне фахове видання з вітчизняної та всесвітньої історії.

Журнал «Краєзнавство»

kraeznavstvo.at.ua — регіональна та локальна історія України.

Державна служба статистики

ukrstat.gov.ua — статистичні дані для аналізу соціально-економічних процесів в історичному контексті.

Міністерство освіти і науки України

mon.gov.ua — освітні стандарти, навчальні програми, методичні матеріали.

Зв'язок дисципліни зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія»

Чому «Історія України» для інженерів?

Дисципліна «Історія України» є невід'ємною складовою підготовки бакалаврів зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія». Розуміння вітчизняної історії формує у майбутніх інженерів громадянську відповідальність, критичне мислення та здатність приймати зважені рішення в умовах суспільних викликів.

Сучасний фахівець у сфері ІТ та комп'ютерних технологій працює в глобальному середовищі, де розуміння національного контексту, культурної ідентичності та геополітичних процесів є конкурентною перевагою.

Практичне значення для майбутньої кар'єри

- Розуміння правового та регуляторного середовища України для ведення бізнесу в ІТ-сфері
- Знання контексту євроінтеграції для роботи з міжнародними партнерами
- Критичне мислення та аналіз інформації — ключові навички для інженера
- Розуміння суспільних процесів для розробки соціально відповідальних технологій
- Формування національної ідентичності та патріотизму як основи для роботи в інтересах України
- Навички роботи з великими масивами інформації, систематизації та аналізу даних

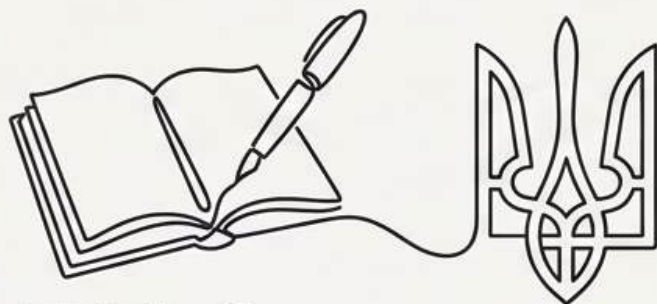
Ключові компетентності курсу — Підсумок

МОДУЛЬ 1 **Давня та середньовічна** **Україна**

МОДУЛЬ 2 **Козацька доба**

МОДУЛЬ 3 **Національне відродження** **та революція**

МОДУЛЬ 4 **Новітня Україна**

Курс охоплює всі ключові епохи вітчизняної історії — від найдавніших часів до сьогодення — і формує у студентів цілісне розуміння шляху українського народу до незалежності та сучасної державності.

Бажаємо успіхів у вивченні Історії України!

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

16

Тем

У 4 змістовних модулях

12

Джерел

Рекомендованої літератури 2022–2024 рр.

«Народ, який не знає своєї історії, є народом сліпців.» — Олександр Довженко

Спеціальність 123 · Комп'ютерна інженерія · Бакалавр · 4 кредити ЄКТС